

Uunga siunnersuut: Umiarsualivimmiinnermut aamma umiarsuarni takornarianik angallassisuni ilaasut akileraarutaat pillugit inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarneranik Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx. xx 2015-imeersoq

(Umiarsuarni takornarianik angallassisuni ilaasut akileraarutaannik aamma ilaasunik nalinginnaasunik takornarianillu angallassinnermi ilaasut akileraarutaannik atorunnaarsitsineq)

pillugu

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutip aappassaaneerreqarnerani saqqummiunneqartoq

Suliarinninnermini ataatsimiititaliaq ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Jens Imanuelsen, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Steen Lyngge, Atassut, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Jess Svane, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Tillie Martinussen, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqtigiit

Ulloq 19. marts 2015-imi siullermeerinerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Inatsisissatut siunnersuutip kingunerissavaa umiarsuarni takornarianik angallassisuni ilaasut akileraarutaata 1. januar 2015 aallarnerfigalugu atorunnaarsinneqarnissaa. Taarsiullugu umiarsuarni takornarianik angallassisuni ilaasut akileraarutaat umiarsualivimmiinnermut akileraarutinnngortinneqassaaq, umiarsuup usitussusia (BT/BRT) aallaavigalugu naatsorsorneqartussamik. Taamaaliornikkut nunatsinni akileraaruseeriaaseq Svalbardimi Islandimilu akileraaruseeriaatsinut naleqqussarneqassaaq. Allannguinerup kingunerissavaa umiarsuit takornarianik angallassisut Kalaallit Nunaanni umiarsualivimmut nunalinnerini tamani umiarsualivimmiinnermut akileraarutip akilerneqartarnissaa akileraarutillu ilaasumut ataatsimut naatsorsorlugu qaffasissusiata malunnaatilimmik appartinneqarnissaa.

Aammattaaq angalanernut Danmarkimiit, Savalimmiuniit nunanilluunniit allanit aallaaveqartunut ilaasunik nalinginnaasunik takornarianillu peqataaffigineqartunut ilaasut akileraarutaat atorunnaarsinneqarpoq.

2. Siunnersuutip Inatsisartunit siullermeerneqarnera

Siunnersuut naalakkersuisooqatigiit partiivinit nalinginnaasumik taperserineqarpoq. Siunnersuut maannatut iluseqartoq Inuit Ataqtigiit tapersingilaat, taamali annertutigisumik allanguinginnissaq qulakkeerniarlugu naapeqatigiiffiusinnaasumik aaqiisoqarsinnaanera siunertarlugu siunnersuutip ataatsimiititaliamit suliarineqartussanngorlugu innersuunneqarinnissaa kissaatigalugu. Taamaattumillu siunnersuutip nassatarisaanik iluanaarutissat ikinnerunissaat qanoq iliorluni isertinneqarsinnaanersut Inuit Ataqtigiit oqaaseqartuata ujartorpaa.

3. Tusarniaanermut akissutit

Siunnersuutip matuma ataatsimiititaliamit suliarineqarneranut atugassatut tusarniaanermut akissutigineqartut assilineri ataatsimiititaliamit pissarsiarineqarput. Ilusiliinissamut piumasaaqatit Inatsisartut Siulittaasoqarfiannit aalajangersakkat naapertorlugit tusarniaanermut akissutit inatsisissatut siunnersuutitut Inatsisartunit suliarineqartussatut tunniunneqartunut ilanngunneqartartussaammata ataatsimiititaliap Naalakkersuisunut eqqaasitsissutigissavaa.

Tusarniaanermut killigitinneqartoq piffissarlu tusarniaaffiusoq ataatsimiititaliamit uparuarneqassapput, tassami piffissap sulinngiffiusup, tamatumalu kingunerisaanik tusarniaaffigineqartut ullut suliffigisassaasa nalinginnaasumik ikinnerunerat Naalakkersuisunit annertunerusumik isiginiarneqassasoq naatsorsuutigineqartariaqarmat.

KANUKOKA-mut isumaqatigiissutit Naalakkersuisunit malinneqarsimannginnerat pissutigalugu inatsisissamik piareersaalluni sulinermi tusarniaaffigineqartut ilanngussaqaqnginnerat paasillugu ataatsimiititaliamit assut ajuusaarutigineqarpoq. Naalakkersuisut tusarniaassutaannut KANUKOKA-p akissuteqarneranit Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinnissaata aallartinnissaata tungaanut qaammatit arfineq pingasut ingerlasimapput. Taamaattumillu ataatsimiititaliap isumaa malillugu KANUKOKA-p tusarniaavigineqarsinnaaneranik periarfissaqarlualarluni.

Tamatuma peqatigisaanik ataatsimiititaliap paasivaa tusarniaanermut akissuteqartut sinnerinit siunnersuut tikilluaqquneqartoq.

4. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Tikittartut ikiliartuinnarnissaat naatsorsuutigalugu isertitassat 8 mio. kr.-it missaannik ikinnerunerannik siunnersuut kinguneqassasoq naatsorsuutigineqartoq ataatsimiititaliamit paasineqarpoq. Siunnersuulli takornariartitsinermik inuussutissarsiummut pitsaasumik kinguneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Umiaarsuarni takornarianik angallassisuni ilaasut akileraarutaanik atorunnaarsitsineq umiarsuit, angallasserit ilaasullu nunatsinnukartut amerlinerannik nassataqartussatut Naalakker-

suisunit naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattumillu ungasinnerusoq isigalugu siunnersuut nunami takornariaqartitsinermik inuussutissarsiuteqarnermi suliffissanik amerlanerusunik kaavii-aartitaqarnerulernermillu nassataqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Ataqatigiittut siuliani oqaatigineqartut Naalackersuisunillu siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatini nassuiaatigineqartut annertunerusumik paasinarsisinneqarnissaat anguniarlugu siunnersuummik suliarinninnerminut atatillugu ataatsimiititaliaq apeqquteqarpoq. Apeqqutit akissutillu isumaliutissiissummut ilanngussatut ilanngunneqarput (**ilanngussaq 1**).

5. Siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai

Tunngavissat pigineqartut tunngavigalugit allatut naliliinissaminut ataatsimiititaliaq pissutissaqarsorinngilaq.

6. Ataatsimiititaliap inassuteqaataa

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Siumup, Demokraatit Atassutillu ilaasortaataat amerlanerussuteqarluni oqaaseqaammik imaattumik saqqummiussiumapput:

Umiarsuarni takornarianik angallassisuni ilaasut akileraarutaannik atorunnaarsitsineq, tassungalugu taarsiullugu umiarsualivimmiinnermut akileraarummik atuutilersitsineq ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut akerlerinngilaat, tamanna takornariartitsinermik inuussutissarsiutip siuariartorneranik pilersitsissappat. Siunnersuutip kingunerisaanik isertitat piffissaq qaninnerusoq isigalugu ikileriarnissaat ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut akueraat. Taamaaliornerli takornariartitsinermik inuussutissarsiutip suliassaqarfimmut naalackersuisooqatigiit anguniaat naapertorluinnarlugit siuariartulerneranik pilersitseqataassasoq ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut naatsorsuutigaat.

Tamanna tunngavigalugu siunnersuut Inatsisartunit akuerineqassasoq **Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Siumup, Demokraatit Atassutillu ilaasortaataasa inassutigaat.**

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut Inuit Ataqatigiit ilaasortaataat ikinnerussuteqarluni oqaaseqaammik imaattumik saqqummiussiumapput:

Takornariartitsinermi atugassarititaasut pitsanngorsarnissaat pillugit Inuit Ataqatigiit Naalackersuisut isumaqatigaat. Takornariartitsinermi suliffiit isertitalu amerlanerusut pissarsiarissavavut. Umiarsuarnik takornariartaatinik takornariartitsinermut atatillugu aningaasartuutit appartinneqarnissaat Inuit Ataqatigiit peqataaffigerusuppaat. Isumaqarpugulli ilaasunut akitsuutip peerneqarnissaa, tamatumunngalu taarsiullugu umiarsualivimmiinnermut akileraarummik atuutsitsisoqalernissaa naammattumik paasinarsisinneqanngitsoq. Ataatsimiititaliap apeqqutaanut Naalackersuisut akissutaatigut taama isumaqarnerput tunngavissinneqarpoq. Suliap erseqqinnerusumik misissorneqarnissaa Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliami amerlane-

russuteqartunit kissaatigineqanngimmat Inuit Ataqtigiit ajuusaarutigaa. Inatsisartut Naalakkersuisullu akornanni naapeqtigiissinnaanermut periarfissaqartoq neriutigisimagaluarparput. Pingaartumik aningaasartuutit appartinneqarnissaat tunngaviatigut isumaqtigigatsigu. Siamasissumik isumaqtigiinnissaq anguniarneqassasoq aammaarluta kaammattuutigissavarput.

Ilaasunut akitsuutip qaffasinnera umiarsuit takornariartaatit nunatsinnut tikittartut ikilinerannut kisimi pissutaatinneqarsinnaanngitsoq Inuit Ataqtigiit isumaqarput. Imartani sikulinni angalanermi navianartorsiorsinnaaneq akisussaaffeqarnerlu inuussutissarsiummik ingerlataqartunut maanna nalorninartorsiortitsipput. Tamanna umiarsuit tikittartut ikilinerannut aamma sunniuteqarsimasoq isumaqarpugut. Taamaattumik tamatumunnga periusissamik atorluarneqarsinnaasumik pisariaqartitsisoqarpoq. Ilaatigut nunatsinni nittarsaassisarnerup taama anner-tussuseqarluni annertunerullunuunniit ingerlatiinnarneqarnissaa pingaaruteqarpoq. Taamaattumillu umiarsuarni takornariartaatini ilaasunut akitsuutip peerneqarnera aningaasalersinnaajumallugu suliamut tassunga aningaasaliissutit 1,6 millioner kr.-it Naalakkersuisunit peerneqarnerat akerlaraarput. Aningaasartuutit annikilliseriarlugit illuatungaatigut nittarsaassisarnerup sipaaruteqarfigineqarnera naapertuutinngitsutut isigaarput.

Umiarsuit takornariartaatit sumiiffinnut, tamatumanilu pingaartumik mikinerusunut tikittartut ikileriarnissaat Inuit Ataqtigiit aamma ernummatigaat. Tamanna illoqarfinni nunaqarfinnilu mikinerni taakkunannga isertitaqarnissamik annertuumik pisariaqartitsigaluartuni isertitassat annikillinerannik kinguneqassaaq. Tamanna pillugu akissutit Naalakkersuisunit pissarsiarisavut Inuit Ataqtigiinnut ernumajunnaartitsinngillat.

Kiisalu isumaqarpugut takornariartitsinermut tunngasuni akitsuutinik appaaneq umiarsuarnut takornariartaatinut taamaallaat atuutsinneqassanngitsoq. Silaannakkut angallannermi aallannermut minnermullu akitsuutit appartinneqarnissaannut periarfissaqarnerasoq misissorneqaaqqaartariaqartoq isumaqarpugut. Timmisartunut akitsuutinik appaasoqassappat tamanna Mittarfeqarfinnut artukkiutaassanngitsoq erseqqissaatigerusupparput. Nunatta Karsia aqutigalugu aaqiissuteqartoqassasoq siunnersuutigaarput. Aningaasartuutit allatut iliorluni apparneqarnissaat Inuit Ataqtigiinnit tikkuarparput. Tassalu akitsuutit allaanerusumik katitissagivut aammalu timmisartumik angallannermut akitsuutit Naalakkersuisunit assinganik eqqumafiginiarneqassasut. Isummagut tusaaniarneqarsimanngimmata ajuusaarutigiinnarsinnaavarput. Tamanna tunngavigalugu ajuusaarutigaaarput siunnersuut itigartittariaqratsigu.

Tamanna tunngavigalugu Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut Inuit Ataqatigiit ilaasortaatitaasa inassutigaat siunnersuut Inatsisartunit itigartitsissutigineqassasoq.

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Jens Immanuelen,
siulittaasoq

Steen Lynge

Jess Svane

Tillie Martinussen

Naaja Nathanielsen

Sara Olsvig

Peter Olsen